

Ερευνητικό πρόγραμμα DISARTS και επαγγελματική μάθηση εκπαιδευτικών

Το [DISARTS](#) αποτελεί διετές πρόγραμμα το οποίο έχει λάβει εσωτερική χρηματοδότηση από το Πανεπιστήμιο Κύπρου (2019-2021) και βασίζεται στο θεωρητικό πλαίσιο των Σπουδών για την Αναπηρία. Στοχεύει στην επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών μέσω της ανάπτυξης γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων. Σκοπός του προγράμματος είναι η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών στον σχεδιασμό και υλοποίηση διδασκαλιών, οι οποίες πραγματεύονται θέματα αναπηρίας με άμεσο ή έμμεσο τρόπο σε σχολική βάση. Το πρόγραμμα αξιοποιεί ποιήματα, λογοτεχνικά κείμενα, έργα τέχνης, τραγούδια, βίντεο, συνεντεύξεις και άλλο υλικό που έχει δημιουργηθεί από άτομα με αναπηρία και έχει συλλεχθεί στο πρόγραμμα «[Ψηφίδες Γνώσης](#)».

Το πρόγραμμα είναι εγκεκριμένο από το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και σε αυτό συμμετέχουν εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων, οι οποίοι εμπλέκονται σε δραστηριότητες επαγγελματικής μάθησης. Σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, η φιλοσοφία και οι λεπτομέρειες του προγράμματος παρουσιάστηκαν τον Ιανουάριο του 2020 στο Δίκτυο σχολείων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για υποστήριξη της εφαρμογής της Ανтираτσιστικής Πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας, στο πλαίσιο επιμορφωτικής συνάντησης του Δικτύου για την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων προς τα άτομα με αναπηρία.

Πρώτη φάση DISARTS (σχολική χρονιά 2019-2020)

Στην πρώτη φάση του προγράμματος συμμετείχαν 8 σχολεία (1 νηπιαγωγείο, 5 δημοτικά και 2 γυμνάσια). Σε κάθε σχολείο δημιουργήθηκε ομάδα εργασίας η οποία αποτελούνταν από τρεις τουλάχιστον εκπαιδευτικούς. Η ομάδα εργασίας συνεργάστηκε με την ερευνητική ομάδα του προγράμματος σε συναντήσεις που έγιναν στο κάθε σχολείο. Λόγω της πανδημίας του COVID-19, από τον Μάρτιο του 2020 και μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς, το πρόγραμμα προσαρμόστηκε στις απαιτήσεις της νέας κατάστασης. Η επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς πραγματοποιούνταν διαδικτυακά και μέσω τηλεφώνου και υπήρχε ευελιξία στον τρόπο που οι εκπαιδευτικοί μπορούσαν να ανταποκριθούν στον σχεδιασμό σχεδίων μαθήματος ή υλικού για εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης του προγράμματος θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα ακόλουθα:

- Ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς υπάρχει ένα εύρος αντιλήψεων σχετικά με την έννοια της αναπηρίας. Η αναπηρία ορίζεται άλλοτε με βάση το ιατρικό μοντέλο, άλλοτε με το κοινωνικό μοντέλο, άλλοτε με βάση την προσωπική εμπειρία και άλλοτε με βάση όρους και αντιλήψεις που προάγονται από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας.
- Οι διαφορετικές απόψεις των εκπαιδευτικών οδηγούν σε διαφορετικές προσεγγίσεις θεμάτων που σχετίζονται με την αναπηρία σε επίπεδο διδασκαλίας. Μια μερίδα εκπαιδευτικών αξιοποιεί

κείμενα που υπάρχουν στα σχολικά εγχειρίδια, συχνά χωρίς να προβληματίζεται αν τα κείμενα αυτά παρουσιάζουν τα θέματα αναπηρίας με τρόπο που θα ήταν αποδεκτός από τα ίδια τα άτομα με αναπηρία. Μια άλλη μερίδα εκπαιδευτικών σχεδιάζει δραστηριότητες οι οποίες στοχεύουν στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης των παιδιών χωρίς αναπηρία προς τα παιδιά με αναπηρία. Ωστόσο, κάποιες από αυτές τις δραστηριότητες καλλιεργούν τον οίκτο προς τα άτομα με αναπηρία και αναπαράγουν στερεότυπα για τα άτομα με αναπηρία.

- Οι εκπαιδευτικοί που σχεδίασαν μαθήματα ή υλικό για εξ αποστάσεως εκπαίδευση έκαναν σημαντική προσπάθεια να θίξουν θέματα αναπηρίας με τρόπο που να συνάδει με το αναλυτικό πρόγραμμα και ταυτόχρονα να είναι αποδεκτός από τα άτομα με αναπηρία. Ο βαθμός στον οποίο τα κατάφεραν διέφερε σημαντικά, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι η επιμόρφωση για το θέμα χρειάζεται χρόνο και συνεχή τριβή με τη βιβλιογραφία και την ερευνητική ομάδα. Μετά την ανατροφοδότηση από την ερευνητική ομάδα, η συζήτηση που ακολουθούσε με τους εκπαιδευτικούς οδηγούσε σταδιακά στην καλύτερη κατανόηση των θεμάτων αναπηρίας και βελτίωση των αρχικών σχεδίων μαθήματος και του υλικού που ανέπτυξαν (π.χ. παρουσιάσεις για σκοπούς διδασκαλίας, φύλλα εργασίας, υλικό που θα αξιοποιούνταν σε δραστηριότητες).

Δεύτερη φάση DISARTS (σχολική χρονιά 2020-2021)

Τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης του προγράμματος θα αξιοποιηθούν για τον σχεδιασμό και υλοποίηση της δεύτερης φάσης (σχολική χρονιά 2020-2021). Συνοπτικά, η δεύτερη φάση θα περιλαμβάνει διαδικτυακές επιμορφωτικές συναντήσεις τουλάχιστον μια φορά τον μήνα σε ομάδες εργασίας. Οι διαδικτυακές συναντήσεις θα αρχίσουν τον Σεπτέμβριο του 2020 και θα ολοκληρωθούν τον Ιούνιο του 2021 (περίπου 10 διαδικτυακές συναντήσεις διάρκειας 2 ωρών σε ένα σχολικό έτος). Στη συζήτηση θα συμμετέχουν κάθε φορά όλα τα μέλη της ερευνητικής ομάδας του προγράμματος και μια ομάδα εργασίας. Οι διαδικτυακές επιμορφωτικές συναντήσεις θα περιλαμβάνουν:

- Επεξεργασία υλικού από τις Ψηφίδες Γνώσης και άλλες πηγές (π.χ. βίντεο, συνεντεύξεις, πίνακες ζωγραφικής, ποιήματα, κ.λπ.) και κριτική ανάλυση
- Ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τους τρόπους που θα μπορούσαν να ενταχθούν θέματα αναπηρίας στη διδασκαλία

Οι διαδικτυακές συζητήσεις θα δώσουν την ευκαιρία στους/στις εκπαιδευτικούς να:

- Γνωρίσουν τις βασικές θεωρητικές αρχές που σχετίζονται με θέματα αναπηρίας και εκπαίδευσης
- Αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους και υλικό που αναπτύχθηκε από τα ίδια τα άτομα με αναπηρία για την ανάπτυξη προγραμμάτων με στόχο την (ανά)κατασκευή της έννοιας της αναπηρίας σε μαθητές/τριες προσχολικής, δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης.

Με την ευκαιρία, η ερευνητική ομάδα του DISARTS επιθυμεί να ευχαριστήσει τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην πρώτη φάση του προγράμματος.

Επιστημονική υπεύθυνη: Σιμώνη Συμεωνίδου, Επίκουρη καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών της Αγωγής
τηλ. 22892932, e-mail: symeonidou.simoni@ucy.ac.cy